

Wydział Prawa i Administracji		Jednostka organizacyjna US: Katedra Prawa Rzymskiego, Historii Prawa i Doktryny Polityczno-Prawnych					
Kierunek: Prawo							
Rodzaj studiów: studia jednolite magisterskie							
KOD Przedmiotu: SK-5			Nazwa przedmiotu: Doktryny polityczno-prawne				
Tryb studiów	Rok	Semestr	Rodzaj zajęć:	Liczba godzin	Punkty ECTS:	Typ przedmiotu	Język wykładowy
stacjonarne	II	IV	ćwiczenia	15	5	K	polski
niestacjonarne						obowiązkowy	
Prowadzący przedmiot:							
Wymagania wstępne:							
<ol style="list-style-type: none"> 1. Podstawowa wiedza z zakresu: historii politycznej, historii ustroju i prawa rzymskiego, wstępu do prawoznawstwa oraz klasycznych zagadnień i pojęć filozofii (ontologii, epistemologii, etyki). 2. Umiejętność samodzielnego, poprawnego i zrozumiałego wypowiedziania się na określony temat w formie ustnej i pisemnej. 3. Zdolność i motywacja do samodzielnego i systematycznego studiowania literatury przedmiotu. 							
Cele przedmiotu:							
<ol style="list-style-type: none"> 1. Przekazanie studentom wiedzy z zakresu wiodących nurtów myśli politycznej i prawnej, stanowiących doktrynalne uzasadnienia współczesnych systemów prawa i ustroju państw europejskich. 2. Wprowadzenie studentów w problematykę konstrukcji pojęciowych oraz ideowych i aksjologicznych źródeł instytucji politycznych i prawnych, stanowiących przedmiot aktualnych dyskusji w społeczeństwach wolnościowo-demokratycznych. 3. Wykształcenie u studentów umiejętności samodzielnego orientowania się w otaczającej ich rzeczywistości polityczno-prawnej, szczególnie umiejętności prawidłowej interpretacji podstawowych zasad obowiązującego porządku prawnego, instytucji życia publicznego oraz trafnego rozpoznawania doktrynalnych podstaw programów partyjnych i propagowanych haseł politycznych. 4. Rozwinięcie u studentów umiejętności poprawnej komunikacji językowej, odpowiadającej standardom wypowiedzi prawniczych i naukowych oraz zachęcenie ich do aktywnego uczestnictwa w dyskusjach dotyczących problematyki społeczno-politycznej i prawnej. 							
Metody dydaktyczne:							
<ol style="list-style-type: none"> 1. Metoda samodzielnego zdobywania wiedzy w oparciu o analizę tekstów źródłowych (fragmentów wybranych dzieł literatury politycznej i prawnej) i lekturę opracowań podręcznikowych. 2. Metoda nauczania teoretycznego, objaśniająca zagadnienia poruszane w tekstach źródłowych i w podręcznikach, ze szczególnym uwzględnieniem wątków określonych przez studentów jako trudne do zrozumienia. 3. Metoda aktywizująca studentów do samodzielnego rozpoznawania i podejmowania problemów badawczych oraz prezentowania ich w formie referatów, wypowiedzi w dyskusjach prowadzonych w ramach zajęć, jak również ustnych lub pisemnych zapytań, kierowanych do wykładowcy w ramach indywidualnych konsultacji. 							
Treści merytoryczne przedmiotu:							
<p>Formy pojęciowe państwa: Grecka <i>polis</i> (Sokrates, Platon, Arystoteles), rzymska <i>civitas</i> (Polibiusz, Cyncero), starożytne imperium (Stoa, apologetyka wczesnego Chrześcijaństwa), państwo feudalne (Jan z Salisburii), nowożytne państwo terytorialne (Machiavelli, Bodin, Luter, absolutyzm <i>Dei gratia</i>, absolutyzm oświecony), nowoczesna definicja państwa (Jellinek, Weber). Koncepcje genezy państwa: Państwo z woli Boga (judaizm, mitologia grecka, patrystyka i augustynizm, średniowieczny papalizm, średniowieczne nurty chiliastyczne, luteranizm, kalwinizm), państwo jako odzwierciedlenie idei absolutnej (platonizm, heglizm), państwo jako (konieczny) twór natury ludzkiej (arystotelizm, stoicyzm, scholastyka, nowożytne teorie społecznej natury człowieka), państwo jako twór (swobodnej) ludzkiej konwencji (sofiści, epikureizm, nowożytna teoria umowy społecznej), państwo jako twór ducha narodu (historyzm, konserwatyzm, nacjonalizm). Modele ustrojowe: Monarchia (despotyzm starożytnego Wschodu, Homer, hellenizm, rzymskie koncepcje pryncypatu i dominatu, monarchia w chrześcijańskiej apologetyce, bizantyjski cesaropapizm, królestwo sakralne wczesnego średniowiecza, uniwersalizm cesarski, tomizm, nowożytny absolutyzm monarchiczny, liberalne i konserwatywne koncepcje monarchii konstytucyjnej), arystokracja (Sokrates, Platon, Calvin), demokracja (Protagoras, Perykles, Marsyliusz, demokracja szlachecka, Rousseau, jakobinizm, Jackson, Michelet, demokratyczny liberalizm), oligarchia (oligarchia magnacka, mieszczańskie/liberalne koncepcje reprezentacji). Formy mieszane: <i>Politeia</i> (Arystoteles), republika (Polibiusz, Cynceron, Machiavelli), monarchia stanowa (parlamentaryzm, Monteskiusz). Problem tyranii: Tyrania jednostki (Arystoteles, Augustyn, Jan z Salisburii, Św. Tomasz, monarchomachowie), tyrania grupy (Arendt, Bracher, Friedrich), tyrania większości (Kallikles, Platon, J. S. Mill, A. de Toqueville). Zwierzchność świecka i religijna: Despotyzm wschodni, judaizm, grecka <i>polis</i>, <i>Imperium Romanum</i>, cesaropapizm, sakralizacja władzy królewskiej, uniwersalizm cesarski vs. papalizm, luteranizm, kalwinizm, nowożytne koncepcje neutralności światopoglądowej państwa. Legitymacja władzy: Władza <i>Dei gratia</i> (mitologia grecka, myśl polityczna Chrześcijaństwa, nowożytny absolutyzm monarchiczny), władza z woli ludu (<i>lex regia</i>, germański <i>Thing</i>, idea władzy ludowej w dobie sporu o inwestyturę, koncepcje monarchii elekcyjnej, liberalne i demokratyczne koncepcje suwerenności ludu, faszystowska, hitlerowska i leninowska zasada wodzostwa), władza kontraktowa (idea przymierza z Bogiem, koncepcje <i>pactum subiectionis</i>, kontraktualizm lenny, kontraktualizm stanowy, kontraktualizm intersubiektywny – koncepcje <i>pactum unionis</i>). Suwerenność: Suwerenność państwa (Jellinek), suwerenność organu władzy państwowej (Bodin), suwerenność ludu (Marsyliusz, Locke, Rousseau), suwerenność każdej ludzkiej jednostki (Constant). Racja stanu: Republikańska racja dyktatury (Machiavelli), liberalna racja parlamentaryzmu (Locke, Monteskiusz), upaństwowiona racja władzy (absolutyzm, państwo policyjne, totalitaryzm). Praworządność - rządy prawa - państwo prawne: Zasada praworządności w demokracji ateńskiej, rządy prawa w tradycji <i>common law</i>, liberalne państwo prawne (Locke, Monteskiusz, Kant, v. Mohl), demokratyczne państwo prawne (zasady demokracji amerykańskiej, europejskie demokracje parlamentarne), socjalne państwo prawne w myśli politycznej niemieckiej socjaldemokracji, konserwatywne koncepcje państwa prawnego (F. J. von Stahl). Dobro wspólne: Klasyczne koncepcje dobra wspólnego (Perykles, Platon, Arystoteles, Cynceron, Św. Tomasz, J.J. Rousseau), zagadnienie dobra wspólnego w koncepcjach liberalnego i demokratycznego państwa prawnego. Koncepcje podziału władzy: niezawisłość sędziowska (Modrzewski, Locke, v. Mohl), ciała pośredniczące (Monteskiusz), zasada <i>check and balance</i>, plebiscytarna i parlamentarna forma rządu, parlamentarna demokracja prezydencka i kanclerska, sądownictwo konstytucyjne, władza municypalna (federalizm, Constant). Polityczny światopogląd współczesności: Indywidualizm (liberalizm, anarchizm, myśl demokratyczna i socjalna), supraindywidualizm (konserwatyzm, nacjonalizm, rasizm, etatyzm, komunizm, komunitaryzm), transpersonalizm (korporacjonizm, solidaryzm, myśl społeczna Kościoła Katolickiego)</p> <p>Koncepcyjna geneza wybranych form pojęciowych prawa: <i>nomos</i> w relacji do <i>physis</i> i <i>thesis</i>, <i>nomos</i> a <i>telos</i> i <i>logos</i> w myśli Starożytnych, idealizm prawniczy (Platon, Arystoteles, Radbruch), teologia prawa (judaizm, stoa, Św. Augustyn, Św. Tomasz), realizm prawniczy (sofiści, Machiavelli, tradycja <i>Common law</i>), prawo natury: prawo przyrody (sofiści, Rousseau), prawo Boga (<i>natura naturans</i>), prawo rozumu (Stoa, Grocjusz, Locke, Wolff, Kant), prawa człowieka (Protagoras, Sokrates, Platon, Stoa, antropologia chrześcijańska, Locke, Rousseau, Kant), prawo społeczne: solidaryzm (Duguit), personalizm (nauka społeczna Kościoła Katolickiego, Maritain, Mounier), pozytywizm prawniczy: prekursorzy (sofiści, woluntaryści, nominaliści, Marsyliusz, Machiavelli, Hobbes, Bentham, Austin), szkoła historyczna w prawoznawstwie (v. Hugo, Savigny), pozytywizm ustawowy (Bergbohm), psychologiczne i socjologiczne teorie prawa (Binding, Petrażycki, Jellinek, Ihering, Ehrlich, Weber), czysta nauka prawa: Kant (rozum i prawo moralne, moralna wolność i godność człowieka), Kelsen (norma - przymus a powinność), ewolucjonizm i determinizm: Hegel, Maks, Spencer, Gobineau, de Lapouge. Teorie sprawiedliwości: <i>Sum cuique</i> (Platon), <i>iustitia commutativa</i> i <i>iustitia distributiva</i> (Arystoteles), <i>iustitia protectiva</i> (Coing), sprawiedliwość, słuszność i bezpieczeństwo prawne (Radbruch), moralność prawa (Fuller), maksymalna korzyść dla najmniej uprzywilejowanych (Rawles).</p>							
Forma i warunki zaliczenia: zaliczenie na podstawie oceny udziału w zajęciach							
Literatura podstawowa: K. Chojnicka, H. Olszewski, Historia doktryn politycznych i prawnych, Poznań 2004; H. Olszewski, M. Zmierczak, Historia doktryn politycznych i prawnych, Poznań 1994; Wybór tekstów źródłowych (sporządzony przez prowadzącego zajęcia).							
Literatura uzupełniająca: Historia doktryn politycznych i prawnych następujących autorów: J. Baszkiewicz, F. Ryszka (1979), L. Dubel (2005), K. Grzybowski (1968), J. Justyński (2000), A. Sylwestrzak (2002). Historia myśli politycznej i prawnej następujących autorów: S. Filipowicz (2001), H. Izdebski (2007), M. Król (2001). J.M. Kelly, Historia zachodniej teorii prawa (2006); J.P. Hudzik, Wykłady z filozofii polityki (2002); W. Theimer, Geschichte der politischen Ideen (1955); A. Verdross, Abendländische Rechtsphilosophie. Ihre Grundlagen und Hauptprobleme in geschichtlicher Schau (1963); R. Marcic, Geschichte der Rechtsphilosophie. Schwerpunkte-Kontrapunkte (1971); K. Rode, Geschichte der europäischen Rechtsphilosophie (1974).							